

Nr 195.

Av herr **Johansson, Johan**, och herr **Nilsson, Alexander**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse angående vissa ändringar i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. m.

Uti proposition nr 5 till årets riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit vissa ändringar i kungl. kungörelsen den 15 juni 1923 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst. Enligt detta Kungl. Maj:ts förslag skulle dyrtidstilläggen utgå efter fasta procenttal, vilka av Kungl. Maj:t fixerats till 33% av den pr månad uppburna avlöningen för befattningshavare vid oreglerade verk och till 16% för befattningshavare vid reglerade verk.

Kungl. Maj:ts förslag innebär för befattningshavare vid såväl nyreglerade som oreglerade verk en nedsättning av den enligt nuvarande grunder utgående sammanlagda inkomsten av lön- och dyrtidstillägg med ej fullt 3%, en nedsättning, som motiveras genom hänvisning till det rådande statsfinansiella läget. Emellertid torde en betydligt större nedsättning av de till statens befattningshavare utgående dyrtidstilläggen, än den av Kungl. Maj:t föreslagna, vara såväl motiverad med hänsyn till övriga folkgruppers ställning under nuvarande förhållanden som försvarlig med hänsyn till storleken av de löneförmåner statens befattningshavare f. n. åtnjuta. För att taga endast några exempel, så kommer enligt Kungl. Maj:ts förslag, vad de nyreglerade verken beträffar, en notaries avlöning att ligga 86% över 1914 års nivå, en postexpeditörs 99, en lokomotivförarens 129 och en telegrafists ej mindre än 157%, allt å dyraste ort. Vid de oreglerade verken är förhållandet ungefär enahanda, om också höjningen av lönenivån vid dessa för en del befattningshavare är något mindre. Jämför man dessa siffror med det officiella levnadskostnadsindextalet, så finner man, att statens befattningshavare i allmänhet blivit i betydande grad överkompenserade, enär sistnämnda stegring enligt senast offentliggjorda indexsiffra omkring den 1 okt. 1923 utgjorde 77%. Jämför man statens befattningshavare med befattningshavare i enskild tjänst, så framgår utan vidare, att relationen

mellan dessa båda kategorier nu är en helt annan än 1914. Medan statens befattningshavare hållits skadeslösa för penningvärdets fall, och till och med i stor utsträckning blivit överkompenserade, ha nämligen befattningshavarna i enskild tjänst i många fall fått sina avlöningsförmåner reducerade ända ned till 1914 års nivå, och i varje fall icke på långt när lyckats hålla sin förutvarande reella lönestandard, detta på grund av omöjligheten för näringslivet att under de rådande tryckta konjunkturerna betala ens närmelsevis samma reallöner som förut.

Ser man på de enskilda näringarnas ställning, så finner man, att exempelvis jordbruket fortfarande lider mycket svårt av depressionen, från vars ödeläggande verkningar det icke synes ha utsikt att hämta sig på mycket lång tid ännu.

Jordbrukets ogynnsamma ställning härvidlag belyses i någon mån av de officiella indextalen. Enligt dessa ligga priserna för jordbrukets produkter inklusive mellanhandsvinster för närvarande endast 65% över 1914 års nivå, medan levnadskostnaderna i övrigt utvisa en höjning av 77%. Allmänt känt är ju, att vid beräkningen av livsmedelspriserna i allmänna handeln de ofta mycket stora mellanhandsvinsterna spela en betydande roll. Det beror sålunda icke på priserna å livsmedel, att det allmänna levnadskostnadsindex ännu står relativt högt, utan på priserna å andra varuslag, för vilka den jordbrukande befolkningen alltså nödgas betala priser, som icke stå i proportion, till vad denna befolkningsgrupp själv erhåller för sina alster.

Det svåra läge, vari näringslivet ännu befinner sig, gör det nödvändigt att undvika allt, som kan bidra till att fördröja dess återgång till normala förhållanden. Att härvid en överkompensation i avlöningshänseende för statens talrika befattningshavare spelar en icke ringa roll, torde icke kunna med framgång förnekas. Vad statens affärsdrivande verk beträffar, medför denna överkompensering direkta för näringslivet menliga följder i form av alltför höga taxor, som verksamt bidra till att hindra näringslivet från att uppnå normala arbetsförhållanden. Även indirekt verkar överkompensationen i samma riktning genom att bidra till att öka det för näringslivet redan förut onaturligt hårda skattetrycket och genom att åstadkomma en förskjutning i den inre prisnivån, som ytterligare försvårar produktionen.

Det skulle otvivelaktigt under nuvarande förhållanden vara fullt befogat att helt och hållet borttaga dyrtidstilläggen vid de nyreglerade verken, då dess befattningshavare trots detta skulle erhålla full kompensation för penningvärdets fall och i många fall även bli överkompenserade, samt beräkna dyrtidstilläggen vid de oreglerade verken i proportion härtill, men då ett sådant förslag icke torde ha utsikt att bli godkänt av riksdagsmajoriteten, ha vi ansett det nödvändigt att inskränka oss till ett yrkande om en nedsättning av några få procent utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit för att här-

igenom bringa statens befattningshavares lönenivå i en något rättvisare relation till förhållandena på olika områden inom näringslivet och till lönenivån för de befattningshavare, som icke äro anställda i statens tjänst. Vad angår skillnaden i dyrtidstillägg för befattningshavare vid nyreglerade och oreglerade verk, ha vi ansett denna böra enligt av riksdagen förut godkänd princip sättas till 18% i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 17%.

På grund av vad vi sålunda anfört, få vi hemställa,

att § 2 i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst måtte upphöra att gälla samt att §§ 3 och 4 i samma kungörelse måtte i nedan intagna delar erhålla följande ändrade lydelse:

§ 3.

Där annorlunda icke är i § 4 av denna kungörelse eller eljest i särskild ordning stadgat, utgår dyrtidstillägget med 28% av den för månad uppburna avlöningen; dock att *dels* beträffande — — krontal bortfaller.

§ 4.

Mom. 1. Till befattningshavare — — — iakttagande därav, *att* det procenttal, efter vilket dyrtidstillägget skall utgå, utgör 10, *att* det belopp, — — — angivna belopp.

Mom. 2. Därest för — — — sagda övergångsbestämmelser.

Stockholm den 25 januari 1924.

Joh. Johansson,
Friggeråker.

Alexander Nilsson.

